

Vänstervridningen i media granskad

Av Elisabeth Braw

En bok om medias vänstervridning har legat etta på bestsellerlistorna i USA under våren. Och det beror antagligen på att kritiken kommer inifrån.

BOKEN SOM NÄR detta skrivs legat etta på New York Times bästsäljarlista är kort. Den är polemisk. Och den är i högsta grad politiskt inkorrekt. I Bias tar sig veteranreportern Bernard Goldberg till allmänhetens uppenbara förtjusning an de amerikanska mediernas partiska nyhetsrapportering.

Inte så att ledande amerikanska medier inte anklagats för att luta åt vänster förr. Högertidskrifter som The Republic anklagar närmast av gammal vana nyheterna på nätverket NBC, CBS och ABC för att vara vänstervridna, och det är ett välkänt faktum att hälften av alla journalister säger sig vara demokrater, medan bara 4 procent är republikaner. Nyhetsankarna Tom Brokaw, Dan Rather och Peter Jennings och deras medhjälpare gör dock ett så seriöst intryck att kritiken stannar inom periferihögern. Den officiella kritiken, vill säga.

Genomsnittsamerikanen, blir han tillfrågad, visar sig också tycka att nyheterna lutar åt vänster, men ingen trovärdig person hade hittills officiellt gett uttryck för denna uppfattning.

STJÄRNREPORTER I 30 ÅR

Bernard Goldberg är synnerligen trovärdig. För det första: han är inte konservativ. För det andra: i nästan 30 år var han en av CBS:s stjärnreportrar.

Hade han inte skrivit en viss artikel vore han det fortfarande. När han 1996 skrev en debattartikel i Wall Street Journal om det amerikanska medieetablissemangets jäviga rapportering var det nära publicistiskt självmord: han blev utstött på arbetsplatsen och fick okvalificerade uppgifter. När han skrev Bias var det publicistiskt självmord: han blev avskedad.

Vad Goldberg kritiserade i Wall Street Journal var inte det faktum att majoriteten av USA:s journalister lutar åt vänster. Vad han kritiserade var hur de tar med sig sin politiska uppfattning till jobbet. Än värre än det faktum att de tar den med sig till jobbet är att de inte är medvetna om att de gör det. De tror sig representera inte en politisk riktning utan det sunda amerikanska förnuftet: "Den sofistikerade mediaeliten uppfattar inte sin [politiska] åskådning som liberal utan helt enkelt som rätt sätt att se på saker", skriver Goldberg indignerat. ("Liberal" i USA motsvarar som bekant närmast vår europeiska socialdemokrati.) I Bias försöker Goldberg inte vara artig mot sina före detta kollegor i mediaeliten. Han räds inte att avslöja hur det går till i maktens korridorer på CBS-högkvarteret, och man undrar vilket öde som mötte CBS:s nyhetschef Andrew Heyward när Goldberg återberättar hur han tog upp problemet med de ledande TV-journalisternas jäviga rapportering med honom.

"Det är klart att liberal partiskhet finns i [TV-]nyheterna. Alla nätverken lutar åt vänster", svarade Heyward. Och han varnade Goldberg: "Om du upprepar något av detta kommer jag att förneka att jag sagt det."

Amerikanska storstadsmediers arrogans och självrättfärdighet gör att dess företrädare tror sig företräda Sanningen. Därför förstår de inte heller att deras partiska rapportering uppfattas som just sådan av folk utanför New York och Washington. TV-reportrar identifierar alltid representanter för konservativa grupper som just sådana, påpekar Goldberg, medan liberala röster tillfrågas i egenskap av experter, utan att tittaren upplyses om deras politiska orientering.

Den liberala kvinnoorganisationen NOW presenteras därför som den allmänna kvinnogruppen, medan dess konservativa systrar alltid presenteras med epitetet konservativ.

VITA HEMLÖSA I FOKUS

Goldberg fyller sin bok med exempel på hur ledande journalister – omedvetet? frångår sanningen för att presentera en bild som passar deras agenda. Görs ett reportage om hemlösa överdrivs dess antal, och filmas de sägs fotografen åt att få med så många vita hemlösa som möjligt, så att hemlöshet inte verkar vara ett "svart" problem. Rapporteras det om miljärdären och före detta presidentkandidaten Steve Forbes sker det i en uppenbart nedlåtande ton. Minoriteter uppskattas varmt av TV-kanalerna – så länge de inte tillhör den minoritet som heter konservativa journalister.

När ingen på CBS lyssnade på hans privata kritik av kanalens partiskhet på allvar skrev Bernard Goldberg sin debattartikel i Wall Street Journal. Den liberala mediaeliten är inte rädd att kritisera missförhållanden, men när den i Goldbergs artikel

själv synades i sömmarna var dess reaktion ytterligt oliberal: tysta orostiftaren. CBS och de andra nätverken nonchalerade Goldbergs kritik, trots att han sade något som mer än hälften av alla tillfrågade personer i en oberoende undersökning sade sig märka: att journalister är längre till vänster än de själva, och att det märks i deras yrkesutövning. Goldbergs bok, som endast det konservativa förlaget Regnery Publishing i Washington ville publicera, är än mer polemisk än hans artikel. "Om arrogans vore ett brott skulle fängelsecellerna i USA inte räcka för alla som jobbar med TV-nyheter", skriver han på ett ställe, och man skulle önska att han för sitt eget arguments

skulle vore mer saklig. Sina känsloladdade utbrott till trots ger denne liberal trovärdighet åt den åsikt som länge varit den attesterade högerns monopol.

Visst kan man tycka att folk i Kansas eller Indiana är dumma, och att det inte är mer än rätt att TV-nyheterna undervisar dem i vad de borde tycka. Men de är inte så dumma att de inte genomskådar de högfärdiga journalisternas trick.

Amerikaner överger nätverks-TV. Högermannen Bill O'Reillys nyhetsprogram på kabel-TV vinner tittare i rask fart, och den försmådde sanningssägarens bok är årets mest överraskande etta på den amerikanska bästsäljarlistan. Genomsnittsa-

merikanens politiska hemvist är till höger om journalistens.

Goldbergs försäljningsframgång kommer att uppnå det hans privata samtal med kollegorna inte kunnat: öppna deras ögon för att deras opartiskhet håller på att kosta dem tittarnas lojalitet. Folkets röst skrämmer dem långt mer än burop från högerprofeter.

Elisabeth Braw (ehbraw@aol.com) är frilansskribent och bosatt i USA.

BOKFAKTA

Författare: Bernard Goldberg

Titel: Bias

Förlag: Regnery Publishing, 2002

NÄRINGS LIV

På jakt efter finansmäklarens själ

Av Carl Johan Ljungberg

Börser uppkom först där den kalvinistiska dygden tolkades som strävan efter rikedom. Kanske märks det också bland dagens traders?

AR FINANSMÄNNISKOR egoister? Vad som driver dem har många undrat. Numera forskar man även på området. Peter Norberg visar i avhandlingen *Finansmarknadens amoralitet* och det kalvinska kyrkorummet, en studie i ekonomisk mentalitet och etik, hur en friare åsikt om mänskligt arbete gav startskottet till det moderna finansiella systemet liksom till dettas avläggare i Sverige

Den finansiella ekonomin tror vi har brutit fram ur molnen, alternativt skapats via reformer som upphävda regleringar. Hårt borrar finansanalysens abstrakta nyckeltal genom företag och ledare, och skiljer

agnarna från vetet. Men hur individen bakom dessa instrument sett på sig själv är också av betydelse.

Norberg utgår från den religiositet han (i en viss form) ser som finansmentalitetens utgångspunkt. Med bland andra Max Weber menar han att en ny tid inleddes så snart man med dygd började mena att söka materiell rikedom. Börser och handelsplatser uppkom – i Antwerpen, Amsterdam och i hugenotternas Lyon – där disciplinerade individer börjat värdesätta rikedomsskapande och ville leva upp till vad det krävde.

I katolska länder hade arbete ansetts som en tung börda; pålagd då Adam och Eva fördes ur lustgården efter syndafallet. Mot den tron

sköt från 1600-talet kalvinismen in sig. Kalvinism var den stränga troslära som på 15- och 1600-talen utvecklats i Holland, Frankrike och Schweiz, och som snart även intog det anglosaxiska samhället. Nu skulle gärningar gälla, världen bli ett bättre ställe. Till och med i renässansens hemland – Norditalien – följde man impulserna från det kalvinska segertåget.

Har då de religiösa spåkarna något med dagens finanslejon att göra? Svenskar kallar sig ju lutheraner, och Luther anses vara motsatsen – nästan en livsnjutare. Impulserna från Calvin revolutionären och Luther traditionalisten har dock smält ihop, påminner Peter Norberg om. Deras barn är den aktiva, egenintresserade yrkesmänniskan. I finanslivets "kyrka" har visserligen gamla symboler skalats bort, men en grund av flit och försakelse består. Till Sverige överflyttade kalvinister, liksom metoder tagna från USA, har format vår finansmarknad, som i viss mån blivit ett åsikts- och livstilsreservat. Även om en arbetsmoral med sikte på "skötsamhet" förenar olika kategorier.